

ZOALS MIJN GOEDE VADER ZEI...

Marten Toonder

Zoals mijn goede vader zei...

Alle verhalen van
Olivier B. Bommel
en Tom Poes

2018

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Zoals mijn goede vader zei... kwam tot stand onder auspiciën van de Stichting Het Toonder Auteursrecht, in samenwerking met Uitgeverij De Bezige Bij en *NRC Handelsblad*. Deze uitgave maakt deel uit van de reeks *Alle verhalen van Olivier B. Bommel en Tom Poes*. Dit is deel 20 van in totaal 60 banden. Met deze uitgave krijgen de verhalen hun definitieve vorm. Alle illustraties zijn gedigitaliseerd en waar nodig gerestaureerd, en de teksten zijn gecorrigeerd op inconsequenties en taalfouten. De basis voor de teksten vormt de laatste Bezige Bij-uitgave waar Marten Toonder als auteur nog bij betrokken is geweest. De verhaalinleidingen zijn geschreven door Toonder-biograaf Wim Hazeu.

Copyright © 2018 Stichting Het Toonder Auteursrecht
Omslagontwerp Studio Jan de Boer
Omslagillustraties Wil Raymakers naar Marten Toonder
Vormgeving binnenwerk Adriaan de Jonge
Zetwerk Aard Bakker
Digitale bewerking Toonder Compagnie
Druk Zalsman, Zwolle
ISBN 978 94 031 0420 1
NUR 301

debezigebij.nl

Inhoud

7
Heer Bommel en de wezelkennis

77
Tom Poes en het boze oog

133
Tom Poes en de niks

Heer Bommel en de wezelkennis

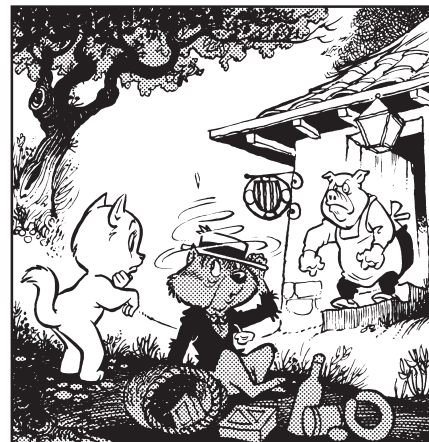
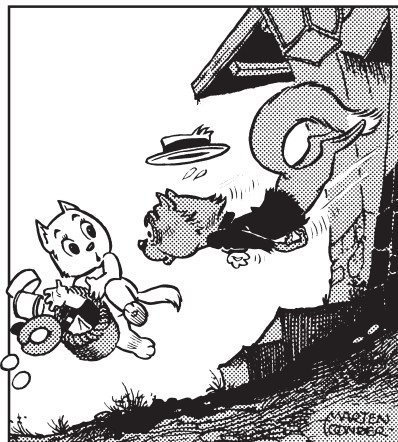
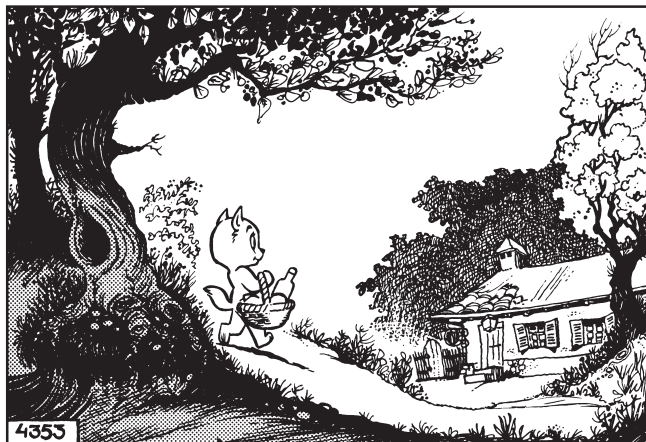
Oplichterij is een veelvoorkomend verschijnsel in de verhalen van Marten Toonder. Hoe komt het dat oplichters, klaplopers en vleiers zomaar hun gang kunnen gaan, vroeg hij zich met heer Bommel af. Het is de wezel in ons die zij weten aan te spreken. Niemand heeft daar in dit verhaal meer kennis van dan Edelhart Wezel: 'De maatschappij is op angst gebouwd.' De wezel is het symbool van angst, sluwheid en jacht. De kennis van de wezelnatuur keert zich uiteindelijk tegen Edelhart zelf. Hij wordt tegen zijn zin commandant van het vergeten garnizoen op fort Gruwelsteen.

Hier greep Toonder zijn kans om de draak met het militarisme te steken, zoals hij dat eerder deed in *Heer Bommel en de achtgever*.

Het karakter en optreden van Edelhart Wezel zijn bijna identiek aan dat van Joris Goedbloed als 'graaf Edelhardt' in het verhaal *Tom Poes en de talisman*.

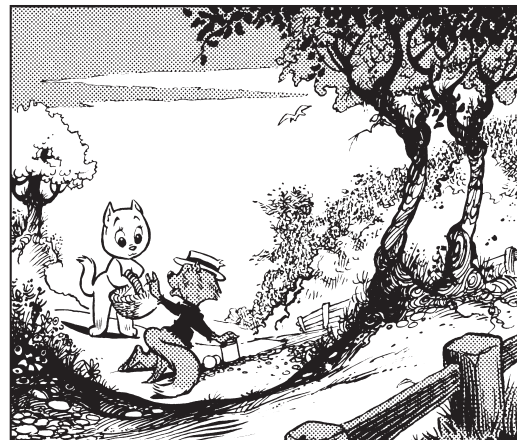
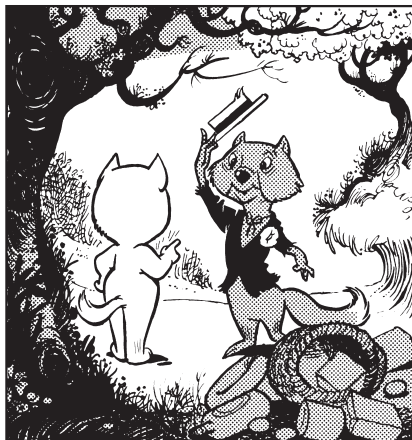
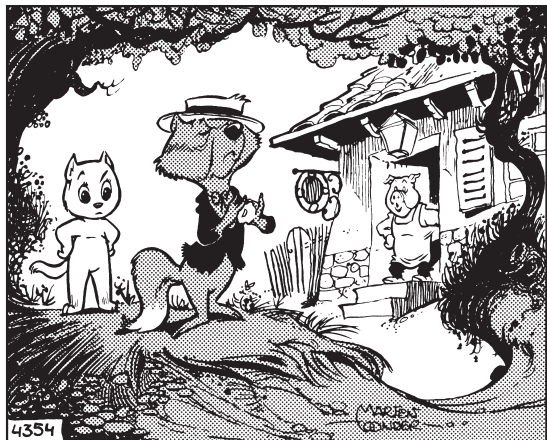
Wim Hazeu, schrijver van de biografie van Marten Toonder

Dit is het 95ste avontuur van heer Bommel en Tom Poes. De stroken hebben de nummers 4353-4420. Het verscheen voor het eerst in *NRC Handelsblad* van 31 juli 1961 tot en met 17 oktober 1961. Bij De Bezige Bij werd dit verhaal eerder gepubliceerd in de bundel *Verzin toch eens een list* (1973). Bij Uitgeverij Panda verscheen het in deel 19 van de reeks *Heer Bommel: volledige werken: de dagbladpublicaties* (1995).

Op een middag keerde Tom Poes huiswaarts met een mand vol boodschappen die hij in de stad gedaan had. Hij repte zich, want het was al vijf uur en de kruidenworst die zich tussen zijn aankopen bevond, deed hem naar zijn avondeten verlangen. Al voortstappende naderde hij de herberg De Vreedzame Jager, een uitspanning die zich even buiten Rommeldam bevond en die bekend was om haar rust en de vriendelijke bediening. Maar bij het passeren bemerkte Tom Poes dat ook hier het ruwe leven zijn tol eiste. Want daarbinnen klonken luide stemmen en voordat hij erop verdacht was, werd de deur opengerukt om doorgang te verlenen aan een vreemdeling. Het was een tengere gedaante die met zo'n kracht op straat werd gezet, dat Tom Poes zijn mand liet vallen.

Nu verscheen ook de waard in de deuropening.
'Maak dat je wegkomt!' riep de anders zo rustige ondernemer met overslaande stem. 'Mijn beste kamer huren, aanmerkingen maken op het eten, de dure meneer uithangen en dan niet betalen!'
De gast richtte zich op tussen de boodschappen en zette voorzichtig zijn hoed op.
'Hoe pijnlijk is deze grofheid,' prevelde hij, met een zijdelingse blik op Tom Poes. 'Welk een stuitend voorbeeld voor jongeren. Geen wonder dat de beschaving ten einde spoedt.'
'Vort!' krijste de herbergier. 'Als je binnen tien tellen niet uit het gezicht bent, bel ik de politie!'

10 De vreemdeling kwam overeind en trok zorgvuldig zijn rozet in het knoopsgat terug.

‘Ik ben uitzonderlijk ontevreden over dit hotel,’ verklaarde hij. ‘Het eten was slecht en de bediening is lomp. Ik wens hier geen minuut langer te blijven.’

De eigenaar stond enkele ogenblikken sprakeloos. Toen liep hij rood aan en spoedde zich naar binnen om op te gaan bellen. De gast wachtte tot de echo’s van de dichtknallende deur verstorven waren. Daarop wendde hij zich tot Tom Poes en lichtte de hoed.

‘Mijn naam is Van Wezel,’ zo sprak hij. ‘Edelhart van Wezel. Aanvaard mijn verontschuldigen voor het treffen van uw mand. De schuld lag weliswaar bij de ruwe ondernemer van dit hotelbedrijf, maar gij zijt de dupe. Veroorloof mij u behulpzaam te zijn bij het inpakken van uw aankopen.’

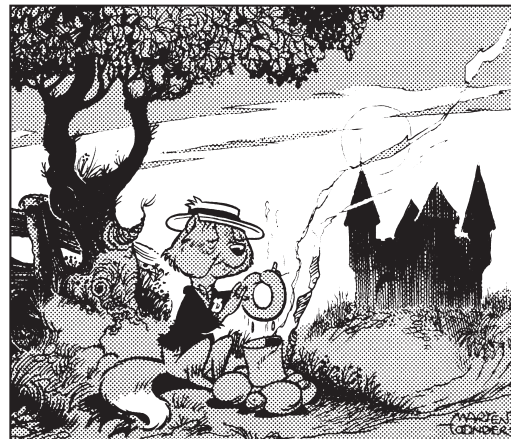
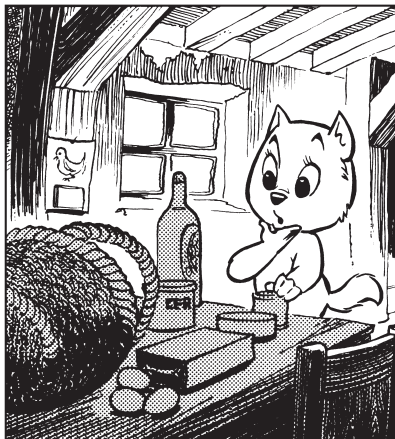
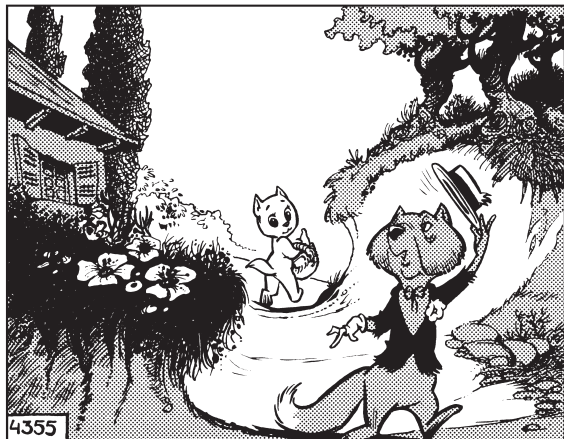
Zo pratende bukte hij zich en begon de boodschappen die uit het mandje gevallen waren op te rapen.

‘Waarom was die herbergier zo boos?’ vroeg Tom Poes.

‘Ach, een belachelijk misverstand,’ hernam de heer Wezel. ‘Door vergeetachtigheid heb ik verzuimd geldmiddelen bij mij te steken en daarom vroeg ik hem de rekening naar mijn huisadres te zenden. Dat is alles!’

‘Hm,’ zei Tom Poes. Hij wierp een blik op de rafels die het colbert van de ander ontsierden en dacht er het zijne van.

‘Dank u voor uw meegevoel,’ vervolgde de vreemdeling, zich oprichtend. ‘Hier zijn uw doperwtten. Vergun mij thans afscheid te nemen.’

Tom Poes pakte zijn mand weer op en de heer Wezel nam afscheid. ‘Het ga u goed,’ sprak hij. ‘Ik wil dit achtergebleven gebied, waar men blijkbaar het kredietwezen nog niet kent, zo spoedig mogelijk verlaten. Het is een bittere herinnering die ik meeneem, maar uw warm medeleven zal ik dankbaar gedenken.’

Met deze woorden stapte hij snel heen en Tom Poes vervolgde zijn wandeling naar huis.

Wat een praatjesmaker, dacht hij. Natuurlijk een doodgewone zwerver die door bedrog aan de kost probeert te komen. Maar daar loop ik niet in, hoor.

Helaas, toen hij thuiskwam en zijn boodschappen uitpakte, merkte hij dat de kruidenworst ontbrak.

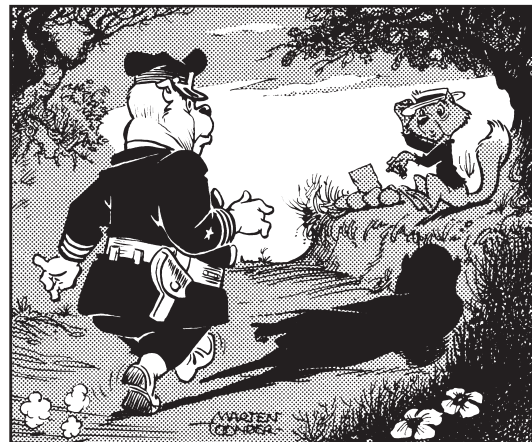
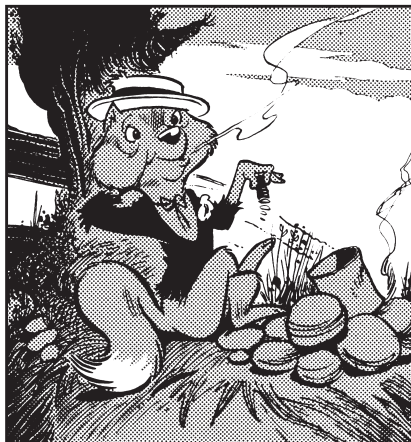
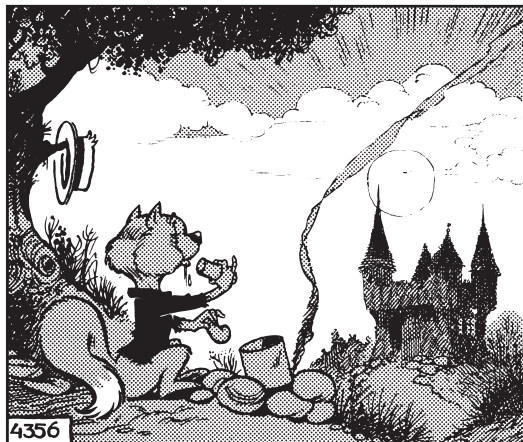
De vreemdeling had zich intussen voortgespoed, totdat hij een met

mos begroeide heuvel bereikte. Daar maakte hij het zich gemakkelijk onder een boom en legde een klein vuurtje aan, waarboven hij in een conservenblikje een smakelijke worst kookte.

‘Ach,’ prevelde hij, ‘hoe betreur ik het gemis aan eetgerief en een servet. Het is wel ver met mij gekomen...’

Zuchtend beet hij in het sappige voedsel en begon langzaam te kauwen.

‘Niets rest mij meer dan mijn wezelkennis,’ hernam hij tot zichzelf. ‘En zelfs die heeft gefaald bij de hoteleigenaar. Zou ik oud worden? Maar komaan, het kon slechter. De worst is voortreffelijk, het uitzicht op dat oude slot prettig en de zonsondergang zelfs fraai te noemen. Ik moet oppassen dat de wezel in mij me niet tot zwartgallige gedachten voert.’

- 12 De heer Wezel at zijn worst voorzichtig om geen vetspatten op zijn kleding te krijgen en stak daarna een sigarenpeukje op.

Het wordt tijd dat ik aan mijn toekomst ga denken, dacht hij. Ach, had ik vroeger maar beter opgepast, dan had ik hier niet gezeten; be-rooid en verlaten...

Hij zuchtte en wierp een blik op het slot in de verte, waar nu de eerste lichtjes aangingen.

‘Ja, ja,’ hernam hij, ‘het is de wezel in ons die ons tot zwakheid drijft. Wie kan dat beter weten dan ik? Maar iedereen heeft de wezel in zich en met enig overleg kan een geoefend wezelkenner daar gebruik van maken.’

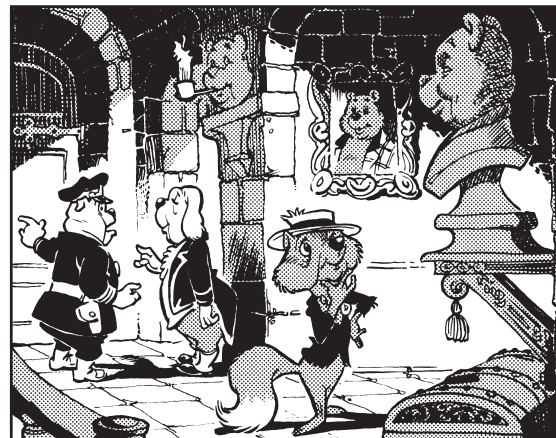
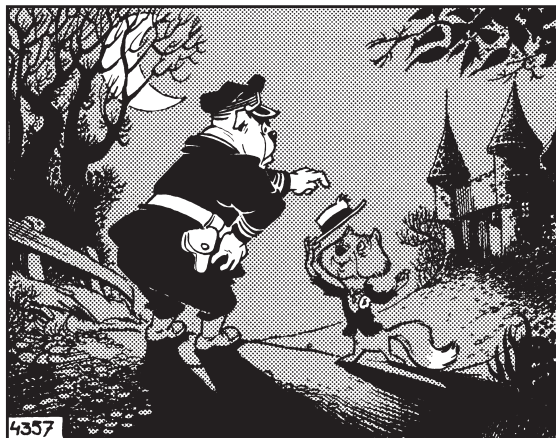
Op dat moment werd hij gestoord door knerpende voetstappen op

het pad achter hem – en toen hij zich verrast omwende, werd hij een donkere gedaante gewaar die dreigend naderde.

Het was commissaris Bulle Bas, die telefonisch door de herbergier gewaarschuwd was.

‘Juist,’ sprak de politiechef donker. ‘Daar heb ik je. Landloperij op het terrein van Bommelstein, huh? Jij bent de zwerver die zonder betalen in hotel De Vreedzame Jager heeft gelogeed! Spreek het maar niet tegen. Je uiterlijk klopt!’

‘Uiterlijk?’ herhaalde de ander. ‘Het moet de wezel in mij zijn die u bedoelt, agent. En wat bedoelt u met landloperij? Mag men hier in de buurt niet van het uitzicht genieten?’

‘Praatjes!’ snauwde de heer Bas. ‘Je zit hier onbevoegd te kamperen op het terrein van Bommelstein – en hier in de gemeente houden we niet van zwervers. Mee naar het bureau!’

De tengere vreemdeling wierp een blik op het bouwwerk dat duister in het maanlicht stond.

‘Bommelstein,’ mompelde hij. Daarop stond hij op en nam zijn hoed af.

‘Het is in orde, agent,’ sprak hij. ‘Ik ben een gast van de kasteelheer en ik heb mijn diner op het gazon gebruikt. Edelhart van Wezel is mijn naam.’

‘Dat is sterk,’ hernam de politiechef geprikkeld. ‘Je bent een brutale! Maar dit geval is gemakkelijk uit te zoeken; kom mee! En als de

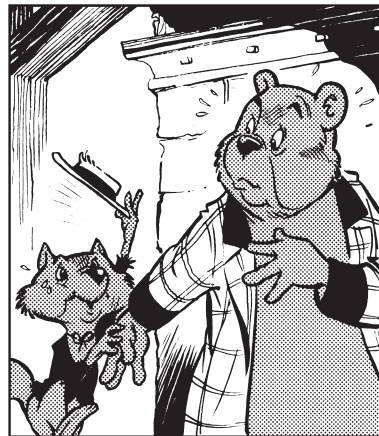
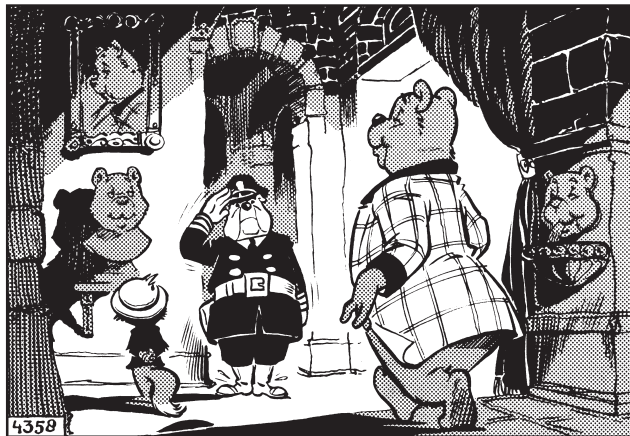
heer Bommel je niet kent, ben je nog niet gelukkig!’

‘Gelukkig?’ herhaalde de ander binnensmonds. ‘Dat zou te veel gevraagd zijn. De wezel in ons staat het geluk in de weg.’

Maar hij was verstandig genoeg om geen tegenwerpingen te maken en hij liep wat bedremmeld met de commissaris mee.

‘Ik zou misschien kunnen vluchten,’ overlegde hij. ‘Maar beter is het om op mijn wezelkennis te vertrouwen. Als ik nu maar wist wat voor iemand de eigenaar van Bommelstein is en wat zijn zwakke plekken zijn...’

Nu, dat bleek hem al spoedig. Toen de bediende hen binnen had gelaten, bevond hij zich in een ruime hal die versierd was met portretten en borstbeelden, en de heer Wezel glimlachte opgelucht.

- 14 Ik tref het, dacht hij. De bewoner van dit slot tracht zich te handhaven met allerlei kopieën van zichzelf. Een gemakkelijk geval voor een wezelkennner als ik. Mijn gedragslijn is duidelijk.
- Op dat moment werd er een deur geopend en nu trad de kasteelheer nader.
- ‘Hallo, Bas!’ zo riep hij monter. ‘Wat is er met die zwerver waar Joost me van vertelde?’
- ‘Het gaat over deze persoon,’ zei de commissaris gewichtig. Hij wees op de plek waar zijn arrestant zich zo-even bevonden had. Doch deze was reeds met uitgebreide armen op heer Bommel toegesnel.
- ‘Neef!’ riep hij ontroerd uit. ‘Wat lijkt je sprekend op de oude graaf!’

Trek voor trek het portret boven de schouw van ons stamslot!’

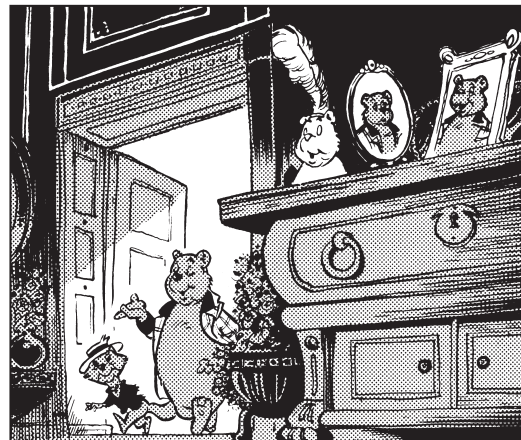
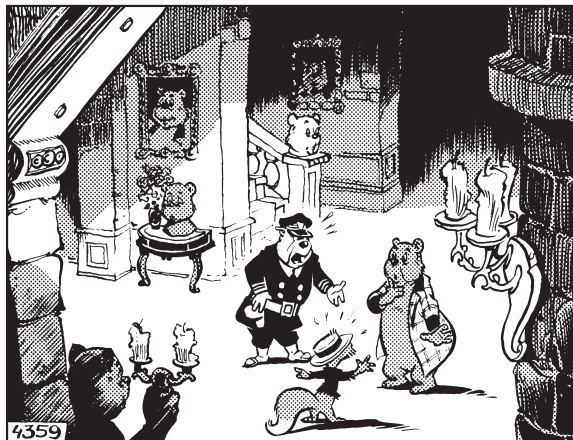
‘Huh?’ vroeg heer Ollie onthutst.

‘Deze figuur beweert dat hij een gast van je is,’ hernam de commissaris. ‘Ik trof hem aan...’

‘Het blauwe bloed verloochent zich niet!’ riep de heer Wezel opgetogen. ‘Zelfs niet in de zijtakken van de familie. Ik ben blij dat de douairière me naar Bommelstein afgevaardigd heeft. “Daar moet nog een ver familielid van ons wonen, Edelhart,” zei ze. En ze heeft zich niet vergist.’

‘Doerière?’ herhaalde heer Bommel zonder begrip.

‘Tante Arsenia,’ verduidelijkte de ander. ‘Je weet wel.’

De commissaris betrok meer en meer, terwijl hij vergeefs de woordenstroom van zijn arrestant trachtte te stuiten.

‘Ik kom...’ begon hij.

‘Het was laatst op een galadiner,’ sprak Edelhart Wezel op bewogen toon. ‘De hele familie was op het stamslot. Je had erbij moeten zijn, neef!’

‘Een ogenblikje,’ snauwde de politiechef. ‘Deze figuur zat op...’

‘Ik zat op de stoel van neef Eustacius,’ hernam de ander. ‘Dat was een hele consternatie, ja, ja! Hij is zo trots op zijn wapenschild. Een veld van azuur, terwijl het mijne keel is, zoals je weet. Nu, toen zei de douairière...’

‘Hij zei dat hij je gast is,’ vervolgde de commissaris vermoeid. ‘Ik heb hem...’

‘Zou je deze agent willen wegzenden?’ vroeg de heer Wezel gehin-

derd. ‘Hij stoort ons gesprek zo, vind je niet?’

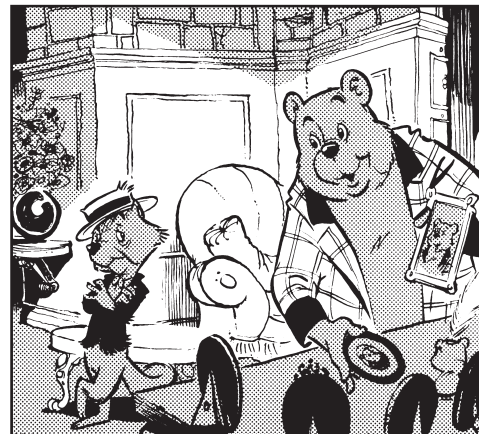
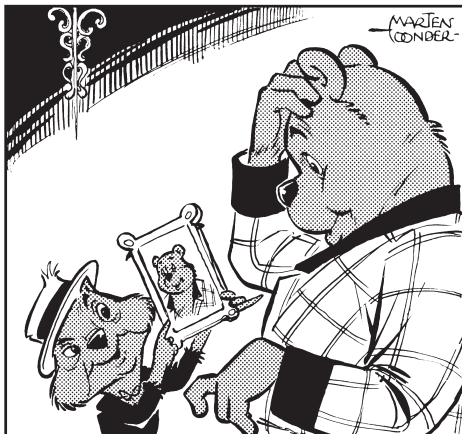
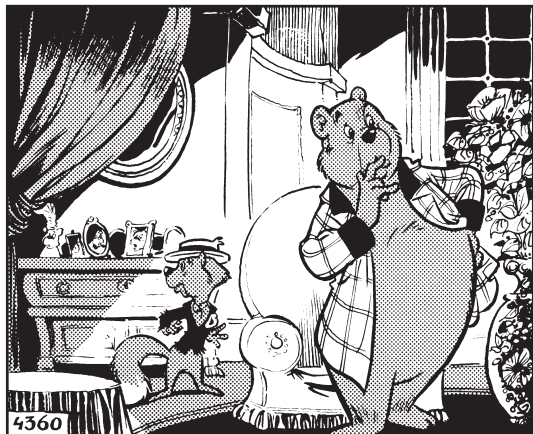
Heer Bommel moest dit toegeven. De beweringen van zijn onverwachte bezoeker hadden hem aangenaam getroffen en daarom liet hij de commissaris gaan.

‘Het is in orde, Bas,’ zei hij. ‘Je ziet toch dat deze heer mij kent? Ik bedoel, hij is familie en dus ken ik hem, als je begrijpt wat ik bedoel.’

‘Het is helemaal niet in orde,’ gromde de politiechef, terwijl hij verontwaardigd wegstampte. ‘Maar ik heb mijn plicht gedaan. Als het misloopt, hoef je op mij niet te rekenen.’

Heer Ollie hoorde deze sombere woorden echter niet meer. Hij had de deur gesloten en ging zijn gast voor naar de kamer.

‘Kom binnen eh... neef,’ zei hij. ‘Hoe zei je ook weer dat je heette? Ik kan zo moeilijk namen onthouden.’

16 'Mijn naam,' sprak de vreemdeling, 'is Edelhart van Wezel – je weet wel: de rechte tak. De Bommels komen daar later in, hoewel jij sprekend de trekken van de oude graaf hebt, neef!'

'O, heb ik? Werkelijk?' vroeg heer Ollie gestreeld. 'Ik wist er niets van, van die familie, bedoel ik.'

De ander zuchtte.

'Er zijn veel oude papieren zoekgeraakt toen het stamslot instortte,' verklaarde hij. 'Maar voor mij is er geen twijfel. De familieneus, die fiere houding, die nobele...'

'Maar we lijken toch niet helemaal op elkaar,' zei heer Bommel, een beetje onzeker.

'De Wezel in jou is meer verborgen,' hernam Edelhart. 'Jij vertoont zuiver de mannelijke lijn, net als mijn vader. Wacht, ik zal je een foto van hem laten zien...'

Met deze woorden haalde hij vanachter zijn rug een portretje tevoorschijn en hield dat zijn gastheer voor. Deze slaakte een verraste kreet.

'Hoe is het mogelijk!' zo riep hij uit. 'Sprekend! Precies zo'n foto heb ik van mezelf laten maken. Kijk, ik zal hem er eens naast houden... Wacht even... Waar is dat ding nu?'

Zo sprekende rommelde hij opgewonden op een kastje dat zich achter zijn gast bevond en waarop hij menig portret bewaarde. Vergeefs echter; de foto die hij zocht, was er niet.

'Vervelend is dat nu,' klaagde heer Ollie. 'Hij hoort hier te staan. Joost moest de dingen niet verzetten als hij schoonmaakt.'

'Ach, laat maar,' zei de ander verveeld. 'Er zijn voor mij werkelijk geen bewijzen meer nodig voor onze familieband, neef.'